

Haridus- ja teadusministeerium

Tallinn, 23. Märts 2026

Kutsehariduse õppekavade liigitamise
ja nõuetele vastavuse hindamise komisjon

Koopia: MKM, Kaitseministeerium ja Kliimaministeerium

**Logistika ja Transpordi erialaliitude ühispöördumine HTM, MKM, Kaitseministeeriumi ja
Kliimaministeeriumi poole**

Valdkonna erialaliitudeni (ELEA, Autoettevõtete Liit, ERAA ja Prolog) on esmalt jõudnud info, et Haridus- ja Teadusminister seisuga 11.03.2026 edastas kutsekoolidele ministri käskkirja 1.1-2/26/49 „Kutseõpet korraldavatele õppeasutustele tegevustoetuse ja sihtotstarbelise toetuse eraldamine ning nende kohustused kutseõppe korraldamisel 2026. aastal“. Käskkiri jõudis koolideni märtsi keskpaigas, sest selle ettevalmistamine on nõudnud rohkelt aega, ministeeriumis on käsil struktuuri muutmine.

Sama dokumendi lisa 13, lk 24 – 25, otsustas HTM vähendada **Raplamaa Rakenduslikule Kolledžile tegevustoetuse eraldamine 2026. aastaks**

Veoautojuht	4.taseme jätkuõpe	Vähendada 100%
Bussijuht	4.taseme esmaõpe	Vähendada 100%

kui ka sama dokumendi lisa 25, lk 43 – 44, otsustas HTM vähendada **Viljandi Kutseõppekeskusele tegevustoetuse eraldamine 2026. aastaks**

Veoautojuht	4.taseme jätkuõpe	Vähendada 100%
Bussijuht	4.taseme esmaõpe	Vähendada 100%

Oleme suures mures ja šokeeritud järelkasvu ja riikliku koolitustellimuse osas, mitte ainult selle aasta osas, vaid ka järgnevateks aastateks.

Selle eelnõu ettevalmistamise käigus saadeti veebruaris koolidele Ingrid Jaggo poolt käskkirja eelnõu. Viljandi Kutseõppekeskus koos Raplamaa Rakendusliku Kooli direktoriga juhtisid tähelepanu auto- ja bussijuhtide õppe 100 % vähendamisele - see pole asjakohane, kuna juhtide probleem on Eestis tõsine. Paluti lubada vastuvõtt korraldada. Kuid sellele palvele reageeriti vastupidiselt, arvestamata ka OSKA uuringus kajastuva ekspertkogu arvamuste ning üha süveneva tööjõu demograafilise kriisiga.

Veondussektor on kutseliste autojuhtide puuduse tõttu sügavas kriisis.

• <http://www.elea.ee/> • <https://autoettevoteteliit.ee/> • <https://www.eraa.ee/> • <https://prolog.ee/>

<https://www.autosert.ee/et/blogi/euroopa-autojuhtide-puudus-kolmekordistub-2026-aastaks-kui-midagi-ette-ei-voeta-autosert-votab/3> ja <https://arileht.delfi.ee/artikkel/94719619/eestis-terendab-veokijuhtide-puudus-letid-voivad-tuhjaks-jaada> Nagu näitab ka OSKA sektori tööjõu vajaduse prognoos, siis kümnenääd jooksul vahetub 2/3 bussijuhtidest ja u 40% veoauto juhtidest (vt OSKA uuring tabel 15; <https://uuringud.oska.kutsekoda.ee/uuringud/transport>) eelkõige tänaste juhtide kõrge vanuse ja pensionile siirdumise tõttu. Väljavõte OSKA uuringust: *Maanteetranspordi kutsealadest ongi kõige eakamad ühissõidukijuhtid (vt joonist 30). Koguni 66% neist on vanem kui 55 eluaastat ning 65-aastane või vanem on koguni iga viies ühissõidukijuht, mis tähendab, et vanusest tulenev asendusvajadus on eriti suur. Ka veoautojuhtide puhul saab rääkida arvestatavast asendusvajadusest, sest 42% praegustest juhtidest on vanemad kui 55 eluaastat ja alla 25-aastaseid veoautojuhte on vaid 1%. Võimalik, et teatud muutust tekitab juhtide vanusepiiri alandamine, mis võimaldab varasemat ligipääsu ametile.*

Oleme viimastel aastatel sektori liitudega ühiselt püüdnud parandada kutseliste juhtide sotsiaalseid garantiisid (vt nt bussijuhtide kollektiivlepe: <https://autoettevoteteliit.ee/wp-content/uploads/2024/11/SOITJATEVEO-ULDTOOKOKKULEPE-2026-01.10.2024-redaktsioon.pdf> ning veotelli ja vastutuse reguleerimise võimalused eelkõige ausa palga tagamiseks), mis aitab tõsta ameti atraktiivsust noorte seas. Samuti oleme teinud koostööd Töötukassaga ja püüdnud eriala populariseerida (vt nt siit: <https://youtu.be/CGejFCOWROE?si=wMRuNLdHomrxWyPs>). Hetkel arutame koostöös Kaitsevähaga, kuidas juhtide ametiõpe ja kategooriaõpe ajateenistuse käigus ühildada, et ajateenistuse lõppedes saaks kohe kutselise juhina tööle asuda.

Kutseliste autojuhtide puuduse leevendamiseks on samavõrra oluline meie kutsehariduskeskuste poolt tööjõu koolitamine. Seda enam, et noorte õpikohustuse vanust on pikendatud ja noorte tööpuudus Eestis on üks Euroopa kõrgemaid. Veoki- ja bussijuhtide miinimumvanuse alandamine (mis muudatused on viimastel aastatel seadustes tehtud ja tulenevalt EL regulatsioonidest täiendavalt tehakse) töötab ainult koos pikema õppega. Oleme osalenud ja panustanud kutsehariduskeskuste tegevustesse nõunike kogu liikmelisuse ja õppekavade arendamise teel. Aga ka nt, aitasime Luua Metsanduskoolile hankida metsaveoki koos tõstukiga, et metsaväljaveo autojuhi õpe oleks võimalikult tegelike olude lähedane. Möödunud kevadel viis Autoettevõtete Liit koostöös Viljandi Kutseõppekeskusega ellu töökohapõhise bussijuhi õppe projekti, mis oli positiivsete tulemustega. Osalenud vedajad olid väga rahul. Peatselt alustab järgmine lend. Hiljuti viisime transpordi liitude koostöös Kehtnas (Raplamaa Rakenduslik Kolledž) läbi EMS autorongide demopäeva, kus osales enam kui 130 veondussektori ettevõtjat, erialaliidud ja eksperdid. <https://www.elea.ee/galerii-kaubavedajad-tutvused-peagi-eesti-teedele-tulevate-pikkade-autorongidega/>

• <http://www.elea.ee/> • <https://autoettevoteteliit.ee/> • <https://www.eraa.ee/> • <https://prolog.ee/>

Milleks see pikk jutt? Oleme sektori ettevõtjate liitudena teinud, mida oskame ja oma võimaluste piires suudame juhtide puuduse süveneva kriisi leevendamiseks. Aga ootame, et ka riik meie sektori jätkusuutlikkust tööjõu ettevalmistamisega toetab. Käivad jutud, mis on saanud kinnitust nüüd ka Haridusministri 11.03.2026 käskkirja näol, et 2026/2027 õa-ks ei ole ette nähtud **mitte ühtegi täiskasvanutele riigieelarvest rahastatavat veoautojuhi ja bussijuhi õppe koolituskohta kutsehariduses**. Seega uurime, millised on Haridus- ja Teadusministeeriumi plaanid järgmiste õppeaastate veoauto- ja bussijuhi koolitustellimuste osas täiskasvanuõppes? Mitu õppekohta avatakse? Kas saame selles osas Teile anda täiendavat sisendit, et need otsused ringi vaadatakse, sest praegusel juhul annab see tõuke järelkasvu kriisi süvenemise suunas seda enam, et värsket tööjõudu ei lubata enam riiklikult peale koolitada.

Kutsealiste juhtide koolitamine kutsekoolis on oluline sel põhjusel, et kutsekoolis saab veoauto- või bussijuhiks õppida 18 eluaastast, erasektoris saab juhte koolitada alates 21 eluaastast. Nii on valdkonna ettevõtetel lootus saada juhtideks nooremaid inimesi, kes on alles kutsevaliku alguses. Nii on VIKK igal aastal koolitanud ca 70 veoauto ja 20 bussijuhti. Sama ka Raplamaa Rakenduslik Kolledžis.

Raplamaa Rakenduslik Kolledž (RAKO) (end. Kehtna Kutsehariduskeskus)				
	õppekava			ÕKR
aasta	Autorongijuht CE	Bussijuht D	Veautojuht C	transporditeenused lõpetajad/õppijad kokku
2019	48	19	25	92
2020	34	24	24	82
2021	23	22	41	86
2022	41	24	37	102
2023	19	27	37	83
2024	27	10	13	50
2025 (õppes)	10	23	32	65
Kokku				560

Viljandi Kutseõppekeskus (VIKK)				
	õppekava			ÕKR
aasta	Autorongijuht CE	Bussijuht D	Veautojuht C	transporditeenused lõpetajad/õppijad kokku
2021		15	62	77
2022		22	68	90
2023		18	88	106
2024		30	78	108
2025 (õppes)		18	61	79
Kokku 2021 - 2025	240			460
Kokku				700

• <http://www.elea.ee/> • <https://autoettevoteteliit.ee/> • <https://www.eraa.ee/> • <https://prolog.ee/>

Teise murena lisan Teile teadmiseks ja tähelepanu juhtimiseks info, et Eesti riik on autojuhtide, veoautojuhtide ja bussijuhtide õpetamiseks VIKKis asuvale libedarajale tehtud investeeringuid üle miljoni euro. VIKK-il on hetkel ainuke veoauto- ja bussijuhtidele rajatud libedarada, riigi poolt aktsepteeritud eksamiväljak, kaasaegsed õppesõidukid. Kõige tähtsam – koolidel on ka õpetajad. Selle ressursi kasutamata jätmine, kui VIKK võimekus on täna koolitada aastas 70 veoautojuhti ja 30 bussijuhti, pole mõistlik. HTMi ministri värske käskkiri ei arvesta sektori erialaliitude soove parendada sektori olukorda.

Eesti vajab täiendavalt liiklusohutuse tõstmiseks lisaks kaasaegseid koolituskeskusi. Samal tasemel nagu juba aastaid on olemas võimalused Skandinaavias, Lätis, Leedus ja Austria <https://www.tehyd.at/en/> Leedus on sarnaseid väljakuid 5 tk ja Lätis 2 tk, Eestis veel analoogseid väljakuid pole, kuid ideed ja asukohad nende rajamiseks on olemas. Loodud on eeldused ja võimalused rasketehnika libedasõidu õppeväljakute rajamiseks. Keeruliste ja riskantsete olukordade lahendamise õpetamine mootorsõidukijuhtidele loob eeldused ohutumaks liikluseks, õnnetuste vähenemiseks liikluses. Sellised väljakud aitaksid ka pikemate ja tõhusamate autorongide 25,25 m ja 34,5 m liiklusohutusega seotud küsimusi paremini analüüsida ning samuti ka kõikide teiste sõidukiliikidega seotud teadmisi ja kogemusi turvalises keskkonnas omandada.

Täiendava riskide haldamise täiendkoolituse pakkumine.

Autokooli põhieesmärk on auto käsitlemise ja liiklusolukordade koolitamine. Autokoolide koolitus ei ole aga piisav, sest õpilased ei satu õppides keerulistesse olukordadesse.

Vajame kaasaegseid ja terviklikke keskusi, mis keskenduvad juhtide arendamisele ja liiklusohutusalasele tegevusele.

Kutsekoolide poolt pakutav lahendus (riskide haldamise täiendkoolitus), eriti noortele juhtidele, võimaldab juhtidel läbi elada riskantseid olukordi, tunnetada nende tekke mehhanisme ja võimalikke lahendusteid ning seeläbi neid ka hiljem ennetada. See vähendab õnnetusi ja/või kergendab õnnetuse tagajärgi.

Selleks on vajalik Eestis välja ehitada vastavad riiklikult tagatud keskkonnad ja seda Eestis minimaalselt vähemalt kahte kohta – Viljandisse ning Kehtnasse, kus on eeltingimused juba olemas.

Mis on olulisus Eesti kaitsevõime jaoks?

Kolmandaks Eesti transpordi- ja logistikasektor seisab silmitsi pikaajalise ja süveneva probleemiga – **kutseliste veoauto- ja bussijuhtide puudusega**. Selle probleemiga toimetulek on eriti oluline seoses majanduse toimimise, tarneahelate usaldusväärsuse ja julgeoleku tagamisega.

• <http://www.elea.ee/> • <https://autoettevoteteliit.ee/> • <https://www.eraa.ee/> • <https://prolog.ee/>

Eestis läbib igal aastal ligikaudu **1000 ajateenijat** Kaitseväes C-, CE- (veoautojuht) või D-kategooria (bussijuht) sõidukite juhtimise väljaõppe, saades sellega väga väärtusliku praktilise ja tehnilise kogemuse.

Euroopa Liit jõudnud 25. märtsil 2025 poliitilisele kokkuleppele, mis **alandab veoautojuhtide miinimumvanuse 18 aastale**, tingimusel et juhil on **kutsepädevuse tunnistus (kood 95)**. Liikmesriikidel on 4–6 aastat aega, et see muudatus oma seadustesse üle võtta, mis tähendab Eestis ligikaudu **2029–2030. aastal** jõustumist. **See on väga pikk ooteaeg.**

Olulisus Kaitseväe jaoks

Eesti Kaitseväe võimekus on rajatud **reservväelastele**, mis tähendab, et ajateenistuses saadud oskused ja kogemused peavad olema sügavamad kui lihtsalt sõiduki juhtimisõigus. Oluline on, et meie reservväelased oleksid käsitletavad **professionaalsete kutseliste autojuhtidena**, kellel on põhjalikum väljaõpe ja kes suudavad vajadusel toetada riigi strateegilist transpordivõimekust ka väljaspool kaitseväelist konteksti. Selle saavutamiseks on **kood 95 ametikoolitus** koolitus ideaalne lisand Kaitseväe olemasolevale C-, CE- ja D-kategooria väljaõppele.

Kaitseväes CE kategooria juhiloa omandanud autojuhid on reservväelasena kaitseväele lisaväärtus, sest nad on juba saanud erialase väljaõppe kaitseväe sõidukite käsitlemiseks ning tunnevad liiklus- ja ohutusnõudeid ning olustikku militaarsetes tingimustes. See vähendab vajadust täiendava väljaõppe järele kriisiolukorras, kus CE-kategooria autojuhtide vajadus võib kujuneda suureks, võimaldab reservüksustel kiiremini saavutada lahinguvalmiduse ning suurendab logistilist paindlikkust ja operatsioonide tõhusust.

Soovime ka erialaliitudega HTM-i esindajatega, kaasates ka MKM, Kaitseministeeriumi ja Kliimaministeeriumi esindajad eelpool mainitud teemadel ka eraldi täiendavalt kohtuda.

Lisainfo: Herkki Kitsing, juhatuse liige, Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsioon, tel. 56949262, elea@elea.ee

• <http://www.elea.ee/> • <https://autoettevoteteliit.ee/> • <https://www.eraa.ee/> • <https://prolog.ee/>

Lugupidamisega,

Herkki Kitsing
ELEA Juhatus liige ja RAKO nõunike kogu esimees
Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsioon (ELEA)

Kersten Kattai
Tegevjuht
Autoettevõtete Liit (AL)

Ermo Perolainen
juhatuse liige
Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioon (ERAA)

Tõnis Hintsov
juhataja
Eesti Tarneahelate Juhtimise Ühingu (Prolog)
allkirjastatud digitaalselt